

Chapter 10

10. Correspondence with and among National Authorities

Learning Objectives

In this unit you will

- choose the best tool to translate the given documents
- translate references to legal documents

Keywords

- national institutions
- EU institutions
- references to legal documents

Translation of Communication

The national authorities must be able to work with documents produced and sent to them by the EU institutions. In this chapter, you will work with such a document. It was produced by the EU, and it was then of great concern to the Czech national institutions.

Task

In this task, you will translate a part of a Communication from the Commission to the Council, which is relevant for the Czech national authorities. Your task is to use any tool you have been working with and knowledge you have acquired to translate a summarizing table with data regarding the Czech Republic, which has been taken from the document called *Assessment of the action taken by Belgium, the Czech Republic, Germany, Ireland, Spain, France, Italy, the Netherlands, Austria, Portugal, Slovenia and Slovakia in response to the Council Recommendations of 2 December 2009 with a view to bringing an end to the situation of excessive government deficit.*

Comparison of key macroeconomic and budgetary projections

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Real GDP (% change)	COM	6.1	2.5	-4.2	1.6	2.4	n.a.	n.a.
	CP	n.a.	2.5	-4.0	1.3	2.6	3.8	n.a.
Output gap ¹ (% of potential GDP)	COM	6.0	4.8	-2.2	-2.7	-2.5	n.a.	n.a.
	CP	n.a.	5.6	-2.0	-2.9	-2.6	-1.1	n.a.
	COM	-0.7	-2.7	-5.9	-5.7	-5.7	n.a.	n.a.

General government balance (% of GDP)	CP	n.a.	-2.1	-6.6	-5.3	-4.8	-4.2	n.a.
Primary balance (% of GDP)	COM	0.5	-1.6	-4.6	-3.9	-3.6	n.a.	n.a.
	CP	n.a.	-1.0	-5.3	-3.5	-2.8	-2.0	n.a.
Cyclically-adjusted balance ¹ (% of GDP)	COM	-2.9	-4.5	-5.1	-4.7	-4.8	n.a.	n.a.
	CP	n.a.	-4.5	-5.9	-4.2	-3.8	-3.8	n.a.
Structural balance ² (% of GDP)	COM	-2.9	-4.5	-5.4	-4.9	-4.9	n.a.	n.a.
	CP	n.a.	-4.5	-6.1	-4.1	-3.7	-3.5	n.a.
Government gross debt (% of GDP)	COM	29.0	30.0	35.4	39.8	43.5	n.a.	n.a.
	CP	n.a.	30.0	35.2	38.6	40.8	42.0	n.a.

Note:

¹ Output gaps and cyclically-adjusted balances according to the programmes as recalculated by Commission services on the basis of the information in the programmes.

² Cyclically-adjusted balance excluding one-off and other temporary measures.

Source: Commission services' 2010 spring forecast (COM) and February 2010 convergence programme update (CP)

Now you know

- that Czech national institutions need translations of correspondence between EU institutions which provide relevant data about the Czech Republic
- that it is important to select the right tools for translation of a particular document

Key

Key

Srovnání základních makroekonomických a rozpočtových projekcí

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Reálný HDP (změna v %)	KOM	6,1	2,5	-4,2	1,6	2,4	neuv.	neuv.
	PK	neuv.	2,5	-4,0	1,3	2,6	3,8	neuv.
Mezera výstupu¹ (% potenciálního HDP)	KOM	6,0	4,8	-2,2	-2,7	-2,5	neuv.	neuv.
	PK	neuv.	5,6	-2,0	-2,9	-2,6	-1,1	neuv.
	KOM	-0,7	-2,7	-5,9	-5,7	-5,7	neuv.	neuv.

Saldo veřejných financí (% HDP)	PK	neuv.	-2,1	-6,6	-5,3	-4,8	-4,2	neuv.
Primární saldo (% HDP)	KOM	0,5	-1,6	-4,6	-3,9	-3,6	neuv.	neuv.
	PK	neuv.	-1,0	-5,3	-3,5	-2,8	-2,0	neuv.
Cyklicky očištěné saldo¹ (% HDP)	KOM	-2,9	-4,5	-5,1	-4,7	-4,8	neuv.	neuv.
	PK	neuv.	-4,5	-5,9	-4,2	-3,8	-3,8	neuv.
Strukturální saldo² (% HDP)	KOM	-2,9	-4,5	-5,4	-4,9	-4,9	neuv.	neuv.
	PK	neuv.	-4,5	-6,1	-4,1	-3,7	-3,5	neuv.
Hrubý veřejný dluh (% HDP)	KOM	29,0	30,0	35,4	39,8	43,5	neuv.	neuv.
	PK	neuv.	30,0	35,2	38,6	40,8	42,0	neuv.

Pozn.:

¹ Mezery výstupu a cyklicky očištěná salda podle programů přepočítávají útvary Komise na základě údajů obsažených v programech.

² Cyklicky očištěné saldo bez jednorázových a jiných dočasných opatření.

Zdroj: Prognózy útvarů Komise z jara 2010 (KOM) a aktualizovaný program konvergence (PK) z ledna 2010.

Correspondence among the national authorities

Communication among the national authorities that is of major importance and/or deals with European or international issues is often also translated into other languages. In this unit, you will work with a letter sent by President Václav Klaus to the Constitutional Court.

Task

The following text is a *Reply to the Constitutional Court Regarding the Lisbon Treaty* written by the president of the Czech Republic in 2009. Václav Klaus refers to several documents (Czech and European) in his letter. Your task will be to look up the exact Czech translation of those documents and acts. The particular documents and texts which are to be translated are highlighted.

Reply to the Constitutional Court Regarding the Lisbon Treaty

Date: 10/17/2009, Prague

A. Preamble

I appreciate the effort of the group of senators to gain certainty whether the **Lisbon Treaty** is or is not consistent with **Czech constitutional order**. Their conscientious and responsible approach is

evident from the full versions of the **Treaty of Rome and the Maastricht Treaty** that have been attached to the draft text along with a clear designation of changes to these treaties by the Lisbon Treaty. Such a document has not existed in our country before, even though it is clear that it is absolutely essential for at least a basic understanding of the extent of the changes brought about by the Lisbon Treaty and for assessing its contents.

I therefore welcome the proposal by the group of senators.

The Lisbon Treaty is not merely a legal-technical document, as it is often interpreted. **Its contents constitutes a fundamental shift in the European integration process** towards greater centralization of decision-making, towards further weakening of the position of the member states (and consequently also of individual citizens), even though this goal was never openly declared or formulated. The direction of European integration and its final state was never a subject of serious public political discussion, not in Europe and not in the individual EU member states. **In the opinion of a group of Senators of the Parliament of the Czech Republic, in the opinion of many experts, in the opinion of a considerable part of our general public as well as in my opinion, the Lisbon Treaty contains commitments that de facto mean giving up basic attributes of the sovereign state.**

The Constitutional Court is therefore deciding on a matter that is absolutely fundamental for the future of our country. It is deciding the future of a state, the sovereignty of which previous generations fought for in both world wars, the sovereignty that was later taken away from us by the communist totalitarian rule. Twenty years after the restoration of our democracy and sovereignty, we are once again dealing with the question whether we should – this time voluntarily, based on our free will – give up the position of a sovereign state and hand over decision-making on our own matters to European institutions that are outside of the democratic control of our citizens.

The Constitutional Court has already declared several times that the indisputable constitutionality of the matters that are being examined stands high above the current political interests. I believe therefore, it will approach the assessment of the Lisbon Treaty and its consistency with our constitutional order with a high degree of responsibility required by the significance of this matter.

Even though the Constitutional Court has already commented on the subject of the Lisbon Treaty, the comments were made only about the Treaty's particular details and not the Treaty as a whole. Earlier assessments of parts of the Lisbon Treaty are not a guarantee that could refute doubts about the compatibility of the Lisbon Treaty with our constitutional order. Today's task of the Constitutional Court is completely different and therefore incomparable with the task in autumn last year.

I would like to point out that the German Constitutional Court recently deliberated the compatibility of the German Constitution with the Lisbon Treaty for a full ten months and that the extent and content of its decision, which bound German legislators to adopt additional legal regulations, corresponded to the importance of this deliberation.

I am fully aware the deliberation of the Constitutional Court is occurring at a time when the Czech Republic is exposed to extraordinary pressure, both from some domestic circuits as well as from abroad. I am confident these external pressures will not affect the court's decision-making. Similarly, the results of the ratification processes in other countries of the European Union must not have any impact on the Court's decision-making because here the Czech

Constitutional Court is assessing the consistency of the Lisbon Treaty with the Constitution of the Czech Republic. It is also necessary to point out that the Constitutional Court is not assessing the consistency of the Constitution with the Lisbon Treaty, but conversely the consistency of the Lisbon Treaty with the Constitution.

Considering that the previous review of the consistency of the Lisbon Treaty with the constitutional order of the Czech Republic was based on a specific approach where the Constitutional Court only assessed those provisions that were challenged by the Senate at the time and did not assess the Lisbon Treaty comprehensively and as a whole, the arguments that I made in my statement of June 2008 were not seriously assessed and considered. At that time the Constitutional Court responded with only one sentence to my extensive statement. The current motion of the Senators, where the extent of the provisions that are being challenged is much greater, provides an opportunity to contemplate the question of the Lisbon Treaty more comprehensively, thereby also opening the opportunity to return to my previous arguments.

B. Recapitulation of my statement of June 2008

On 3 June 2008, I provided the Constitutional Court with an extensive statement about the Senate's proposal for an assessment of the compliance of the Lisbon Treaty with the constitutional system. At that time I summed it up in five questions, which had not been completely and convincingly answered during the proceedings and still have not been answered to this day.

Question no. 1: Will the Czech Republic remain a sovereign country and a full-fledged entity of the international community, capable of adhering to the obligations arising for it from international law, even after the Lisbon Treaty enters into force?

The Constitutional Court actually avoided a direct answer and came up with a new theory of sovereignty shared together by the European Union and the Czech Republic (as well as other member states). Even though the term "shared sovereignty" has recently been used rather frequently, it has only been used in non-rigorous debates. It is actually self-contradictory. Our legal system does not recognize the term "shared sovereignty", and this term is not recognized by the law of the European Community either. The term was only used in the Decision of the European Parliament and of the Council establishing the "Europe for Citizens" programme to promote active European citizenship for the period of 2007–2013. The program states the following: "A culture of shared sovereignty – not abandonment of sovereignty – this is the culture and identity of the European citizen of today, and of tomorrow even more so". Naturally, this cannot serve as the basis of any legal argumentation.

The substance of sovereignty is an unlimited execution of power. Its sharing negates sovereignty. Effectively, this opinion of the Constitutional Court suggests that no sovereign in the true sense of the word will exist in the European Union. This represents a very dangerous social arrangement. I do not think that the Czech legislators had this type of sovereignty in mind when they formulated Article 1 of the Constitution back in 1992. The response of the Constitutional Court also answers the second part of this question: The Czech Republic, as an entity of the international community, is not sovereign and may completely meet its obligations together with the European Union only. This was not and is not an acceptable answer for me.

Question no. 2: Does the provision of the Lisbon Treaty concerning the internal effect of EU legislation comply with Article 10 of the Constitution of the Czech Republic?

The Constitutional Court has not answered this question at all. It only touched upon the issue by referring to the case of the so-called sugar quotas.

Question no. 3: Does the EU Charter of Fundamental Rights have the legal status of an international treaty according to Article 10a and/or Article 10 of the Constitution; if so, do all of its provisions comply with the Charter of Fundamental Rights and Freedoms of the Czech Republic and/or other parts of the constitutional system?

The Constitutional Court did not provide a direct answer to the first part of the question. It is only possible to make an indirect deduction from the Constitutional Court's decision that the Court considers the Charter of Fundamental Rights of the European Union as an international treaty and that the Charter does not contradict the Constitution. However, no explicit answer has been provided.

Question no. 4: Will the European Union remain an international organization or institution to which Article 10a of the Constitution allows the transfer of powers of the bodies of the Czech Republic after the Lisbon Treaty enters into force?

The Constitutional Court has not given any answer.

Question no. 5: If the Lisbon Treaty amends, albeit indirectly, the Accession Treaty, does Constitutional Act No 515/2002 Coll. on the Referendum on the Czech Republic's Accession to the European Union not implicitly apply to the Lisbon Treaty as well (if so, it would be necessary to amend, in particular, the referendum question)? Then, should the approval of the ratification of the Lisbon Treaty not be subject to a referendum as well?

This question was the only one that was answered by the Constitutional Court, even though the Court apparently did not understand my inquiry.

The Constitutional Court stated that a referendum is in fact possible. It also stated that this decision does not fall within its competences but within the competences of political authorities. However, my question was whether the already approved constitutional Act on the Referendum on accession of the Czech Republic to the European Union does or does not apply to the Lisbon Treaty. The Lisbon Treaty changes the terms and conditions of our accession and it does so in a very significant way.

Vaclav Klaus,
16 October 2009

Radim Ochvat, Director of the Press Department

Now you can

- translate references to various types of documents

Key

Odpověď prezidenta republiky Ústavnímu soudu ohledně Lisabonské smlouvy

Na výzvu Ústavního soudu učiněnou prostřednictvím předsedy Ústavního soudu a zároveň soudce zpravodaje JUDr. Pavla Rychetského doručenou mi dne 2. října 2009 podávám k návrhu skupiny senátorů na posouzení souladu Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, resp. jejich vybraných ustanovení, s ústavním pořádkem, učiněnému podle čl. 87 odst. 2 Ústavy České republiky, sp. zn. Pl. ÚS 29/09, ve stanovené lhůtě následující

v y j á d ř e n í :

A. Preambule

Oceňuji snahu skupiny senátorů dosáhnout jistoty v tom, zda **Lisabonská smlouva** je či není v souladu s **českým ústavním pořádkem**. O jejich mimořádně pečlivém a odpovědném přístupu svědčí i zpracovaná, a k textu návrhu připojená, úplná znění **Římské a Maastrichtské smlouvy** s vyznačením změn prováděných v nich Lisabonskou smlouvou. Takový dokument v naší zemi dosud neexistoval, i když je zjevné, že je pro alespoň základní představu o rozsahu změn přinášejících Lisabonskou smlouvou a pro její posouzení zcela nezbytný.

Návrh skupiny senátorů proto vítám.

Lisabonská smlouva není pouze právně-technickým dokumentem, jak to bývá často interpretováno. **Svým obsahem představuje zásadní posun v evropském integračním procesu** směrem k větší centralizaci rozhodování, k dalšímu oslabení pozice členských států (a v konečném důsledku i jednotlivých občanů), ačkoli tento cíl nikdy nebyl otevřeně deklarován či zformulován. Směrování evropské integrace a jejího cílového stavu nikdy nebylo v Evropě, ale ani v jednotlivých členských zemích EU, předmětem vážné veřejné politické diskuse. **Lisabonská smlouva podle názoru skupiny senátorů Parlamentu ČR, podle názoru mnoha odborníků, podle mínění nemalé části naší veřejnosti, i podle názoru mého, takové závazky – znamenající de facto vzdání se základních atributů suverénního státu – představuje.**

Ústavní soud proto rozhoduje o věci zcela klíčové pro budoucnost naší země. Rozhoduje o budoucnosti státu, za jehož suverenitu bojovaly předchozí generace v obou světových válkách, za suverenitu, o kterou nás později připravila komunistická totalitní velmoc. Po dvaceti letech od obnovení naší demokracie a naší suverenity znovu řešíme otázku, zda se máme – tentokrát sami o své vůli a dobrovolně – vzdát postavení suverénního státu a předat rozhodování o svých věcech evropským institucím, které jsou mimo demokratickou kontrolu našich občanů.

Ústavní soud již několikrát deklaroval, že nezpochybnitelná ústavnost posuzovaných věcí stojí vysoko nad aktuálními politickými zájmy. Věřím proto, že i k posouzení souladu Lisabonské smlouvy s naším ústavním pořádkem přistoupí s mimořádnou odpovědností, kterou význam této věci vyžaduje.

Ačkoliv se Ústavní soud ve věci Lisabonské smlouvy již vyjadřoval, bylo to pouze k jejím jednotlivostem a nikoli ke smlouvě jako celku. Dřívější posuzování dílčích pasáží Lisabonské smlouvy není zárukou, která by mohla vyvrátit pochybnosti o kompatibilitě Lisabonské smlouvy s naším ústavním pořádkem. Dnešní úkol Ústavního soudu je zcela jiný a proto neporovnatelný s tím, který měl na podzim minulého roku.

Připomínám, že německý ústavní soud nedávno projednával kompatibilitu německé ústavy s Lisabonskou smlouvou celých deset měsíců a že závažnosti tohoto jednání odpovídal rozsah a obsah jeho rozhodnutí, které zavázalo německé zákonodárce přijmout dodatečnou právní úpravu.

Jsem si plně vědom toho, že k jednání Ústavního soudu dochází v době, kdy je Česká republika vystavena mimořádnému tlaku jak z některých domácích kruhů, tak ze zahraničí. Věřím, že tyto vnější tlaky nebudou mít na rozhodování soudu žádný vliv. Stejně tak na jeho rozhodování žádný dopad nesmějí mít výsledky ratifikačních procesů v ostatních zemích Evropské unie, neboť zde posuzuje český Ústavní soud soulad Lisabonské smlouvy s Ústavou České republiky. Připomenout je třeba i to, že Ústavní soud neposuzuje soulad Ústavy s Lisabonskou smlouvou, ale naopak soulad Lisabonské smlouvy s Ústavou. Vzhledem k tomu, že předchozí zkoumání souladu Lisabonské smlouvy s ústavním pořádkem ČR bylo založeno na specifickém přístupu, kdy Ústavní soud posuzoval jen ta ustanovení, která tehdy Senát napadl, a neposuzoval Lisabonskou smlouvu komplexně a celistvě, nebyly seriózně posouzeny a zváženy ani mé argumenty, které jsem uvedl ve svém stanovisku z června 2008. Na mé obsáhlé vyjádření odpověděl tehdy Ústavní soud jedinou větou. Současné podání senátorů, které je rozsahem napadených ustanovení mnohem širší, dává příležitost zamyslet se nad problematikou Lisabonské smlouvy komplexněji a otevírá tím i příležitost vrátit se k mým předchozím argumentům.

B. Rekapitulace mého vyjádření z června 2008

Dne 3. června 2008 jsem poskytl Ústavnímu soudu obsírné vyjádření k návrhu Senátu na posouzení souladu Lisabonské smlouvy s ústavním pořádkem. Shrnul jsem jej tehdy do pěti otázek, na které jsem v rámci řízení ani později nedostal úplné a přesvědčivé odpovědi.

První otázka: Zůstane Česká republika i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost svrchovaným státem a plnoprávným subjektem mezinárodního společenství, způsobilým samostatně a beze zbytku dodržovat závazky, které pro něj vyplývají z mezinárodního práva?

Ústavní soud se přímé odpovědi vyhnul a přišel s novou teorií svrchovanosti sdílené společně Evropskou unií a Českou republikou (a dalšími členskými státy). Pojem sdílená svrchovanost se sice v poslední době poměrně často používá, ale pouze v nerigorózních debatách. Je sám o sobě protimluvem. Nejen, že náš právní řád pojem „sdílená svrchovanost“ nezná, ale nezná ho ani právo Evropské unie. Byl použit pouze v rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se pro období 2007–2013 stanoví **program Občané pro Evropu** na podporu aktivního evropského občanství, kde se uvádí, že „**Kultura sdílené svrchovanosti – a ne vzdání se svrchovanosti – to je kultura a identita dnešního evropského občana, a tím spíše občana budoucího**“. To samozřejmě nemůže být základem jakékoli právní argumentace.

Podstatou svrchovanosti je neomezený výkon moci. Její sdílení svrchovanost popírá. Dovedeno do důsledku tento názor Ústavního soudu naznačuje, že v Evropské unii žádný suverén v klasickém slova smyslu nebude. To je velmi nebezpečné společenské uspořádání. Nemyslím, že právě tento typ svrchovanosti měl na mysli český ústavodárce, když v roce 1992 formuloval článek 1 Ústavy. Z odpovědi Ústavního soudu rovněž plyne odpověď na druhou část této otázky: Česká republika jako subjekt mezinárodního společenství není plnoprávná a své mezinárodní závazky může beze zbytku dodržovat pouze společně s Evropskou unií. To pro mne nebyla a není přijatelná odpověď.

Druhá otázka: Je ustanovení Lisabonské smlouvy o přímém vnitrostátním účinku právních předpisů Evropské unie v souladu s čl. 10 Ústavy České republiky?

Na tuto otázku Ústavní soud neposkytl odpověď vůbec. Problematiky se dotkl pouze odkazem na kauzu tzv. cukerných kvót.

Třetí otázka: Má Listina základních práv Evropské unie právní status mezinárodní smlouvy podle čl. 10a Ústavy, a pokud ano, jsou všechna její ustanovení v souladu s Listinou základních práv a svobod České republiky, resp. jiných součástí ústavního pořádku?

Na první část otázky Ústavní soud neposkytl přímou odpověď. Z nálezu lze pouze nepřímou dovodit, že Ústavní soud považuje Listinu základních práv Evropské unie za mezinárodní smlouvu a že Listina není v rozporu s Ústavou. Výslovná odpověď však poskytnuta nebyla.

Čtvrtá otázka: Zůstane Evropská unie po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost mezinárodní organizací, resp. institucí, na kterou čl. 10a Ústavy dovoluje přenést pravomoci orgánů České republiky?

Ústavní soud neposkytl žádnou odpověď.

Pátá otázka: Jestliže Lisabonská smlouva nepřímou novelizuje Přístupovou smlouvu, nevztahuje se pak implicitně i na Lisabonskou smlouvu ústavní zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii (ve kterém by pak bylo třeba novelizovat zejména otázku pro referendum)? Nemá být proto i souhlas k ratifikaci Lisabonské smlouvy předmětem referenda?

Na tuto otázku jako jedinou Ústavní soud odpověděl, byť můj dotaz zřejmě nepochopil.

Ústavní soud konstatoval, že referendum je možné, ale že rozhodnutí nepřísluší Ústavnímu soudu, ale politickým orgánům. Já se však tázal, zda se již schválený ústavní zákon o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii vztahuje či nevztahuje i na Lisabonskou smlouvu. Ta mění podmínky našeho přístupu, a to velmi podstatným způsobem.

V této souvislosti si dovoluji upozornit na důvodovou zprávu (schválenou vládou a Parlamentem České republiky) k zákonu č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, kde se mimo jiné uvádí, že „formulace čl. 10a Ústavy předpokládá **alternativně** jako podmínku ratifikace mezinárodní smlouvy, kterou jsou přenášeny některé pravomoci orgánů České republiky na mezinárodní organizaci nebo instituci, buď souhlas třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů, nebo **souhlas daný v referendu**. Návrh zákona tuto obecnou formulaci konkretizuje tak, že pro případ ratifikace Smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii je třeba předchozího souhlasu v referendu, neboť pouze jím lze rozhodnout o přistoupení k Evropské unii; **určuje tedy jednu z variant uvedených v citovaném čl. 10a**. Procesem ratifikace jiných typově vymezených mezinárodních smluv se návrh zákona nezabývá, bude předmětem budoucích rozhodnutí Parlamentu“. Z důvodové zprávy plyne, že již v roce 2002 Parlament České republiky předpokládal, že podle čl. 10a Ústavy, pokud by v budoucnu mělo dojít k přenosu některých pravomocí orgánů České republiky na mezinárodní organizaci nebo instituci, mělo by se tak stát referendem.

Ústavní soud se v roce 2008 vůbec nezabýval otázkou, zda Lisabonská smlouva, která se má ratifikovat více než pět let od data 1. května 2004, tj. od data přistoupení České republiky k Evropské unii, nemění podmínky, za kterých se občané vyslovili v referendu k přistoupení České republiky k Evropské unii, a zda proto není třeba přijmout nový zákon o referendu, kterým by občané odpověděli na otázku souhlasu se změnami přijatými Lisabonskou smlouvou.

Na všechny tyto otázky musí dát Ústavní soud přímou odpověď.

C. Rekapitulace podání skupiny senátorů

Navrhovatelé vycházejí z článku 1 Ústavy, podle něhož je Česká republika svrchovaným, jednotným a demokratickým právním státem.

Z Ústavy vyvozují následující podmínky zachování České republiky jako svrchovaného státu:

- Česká republika smí přenést na EU pouze výkon některých pravomocí orgánů České republiky, ale nikoli svou svrchovanost samu;
- Česká republika smí takto přenést jen část svých pravomocí, nikoli všechny;
- EU nesmí vykonávat na ni přenesené pravomoci v rozporu s principy demokratického

právního státu;

- Český Ústavní soud musí mít kontrolu a poslední slovo ve sporech o rozsah přenosu pravomocí a o soulad jejich výkonu s principy demokratického právního státu.

Česká republika nesmí, má-li zůstat svrchovaným státem, na EU nikdy přenést následující pravomoci:

- rozhodování o příjmech a výdajích České republiky,
- rozhodování o obraně České republiky,
- rozhodování o tom, co je trestným činem, o vině a trestu,
- rozhodování o zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti v České republice, tj. že na území České republiky nesmí vyvíjet činnost soudní a správní orgány jiné moci, s výjimkou případů mezinárodní justiční spolupráce, a
- rozhodování, které má mimořádné dopady na kulturní a společenský život České společnosti.

Navrhovatelé dokazují, že je Lisabonská smlouva extrémně nepřehledná a nesrozumitelná, a to nejen pro laiky, ale dokonce i pro právní specialisty. Pro ilustraci tohoto tvrzení uvádějí například to, že z 318 dnešních článků Římské smlouvy zůstane Lisabonskou smlouvou nedotčeno pouhých 31, a z 60 dnešních článků Maastrichtské smlouvy zůstanou Lisabonskou smlouvou nedotčeny dokonce pouhé dva technické články. **Z obou smluv tak zůstane v podstatě pouze vnější obal, obsah se mění od základu.** Rozsah změn je patrný z konsolidovaných znění Římské a Maastrichtské smlouvy s vyznačením změn prováděných v nich Lisabonskou smlouvou, připojených k návrhu a připravených senátory. Navrhovatelé si též kladou otázku, zda souhlas Parlamentu k ratifikaci Lisabonské smlouvy byl vůbec platně dán, když Poslanecká sněmovna ani Senát po celou dobu projednávání taková konsolidovaná znění neměly k dispozici a nemohly si učinit představu o rozsahu prováděných změn. To jsou vážné argumenty.

Senátoři dále uvádějí, že:

- základem Evropské unie musí zůstat spolupráce svrchovaných států, v jejímž rámci může Evropský parlament fungovat pouze jako doplněk; pokud by se stal základem, stala by se EU státem;
- řada ustanovení není politicky neutrální (např. ustanovení požadující, aby kandidáti na komisaře byli vybíráni podle svého evropanství, což znemožňuje kandidaturu lidem s odlišnými názory);
- řada ustanovení je příliš vágní, připouštějící celou škálu výkladů, a proto účelově zneužitelná (např. ustanovení určující podmínky pozastavení práv členského státu);
- Lisabonská smlouva dovoluje tzv. posílenou spolupráci jen se souhlasem zbytku EU, čímž dále omezuje svrchovanost členských států;
- Lisabonská smlouva považuje za jeden z cílů EU dosažení společné evropské obrany. Už samotný tento cíl považují navrhovatelé za protiústavní;
- Lisabonská smlouva omezuje možnost členských států z ní vystoupit. Zatímco dnes lze odejít kdykoli, Lisabonská smlouva podmiňuje odchod dohodou s EU a dvouletou lhůtou;
- Lisabonská smlouva umožňuje orgánům EU rozhodovat o rozdělování kvót, kolik uprchlíků z třetích zemí musí členské státy přijmout.

S výše uvedenými výhradami skupiny senátorů souhlasím.

Vítám také snahu navrhovatelů konečným výčtem definovat znaky tzv. materiálního jádra ústavního pořádku, přesněji řečeno svrchovaného demokratického právního státu. Pokud Ústavní soud toto vymezení přijme za své, či je definuje jiným, podobným způsobem, mohlo by se tím zamezit budoucímu účelovému definování těchto znaků v souvislosti s aktuálně projednávanými kauzami. **Míra právní jistoty občanů i státních orgánů by se tím výrazně zvýšila.**

D. K návrhu na posouzení souladu zákona o vázaném mandátu s ústavním pořádkem

Návrhu skupiny senátorů na posouzení souladu Lisabonské smlouvy s ústavním pořádkem předcházela návrh stejné skupiny senátorů na posouzení souladu novely jednacích rádků obou komor Parlamentu, tzv. zákona o vázaném mandátu s Ústavou. Podle mínění navrhovatelů tento zákon splňoval jen nejnntnější minimum. Jako další záruky požadovali, aby Ústavní soud zrušil některá ustanovení omezující – v rozporu s Lisabonskou smlouvou – možnost jednotlivých senátorů i Senátu jako celku vyjadřovat se k evropským záležitostem a aby konstatoval, že:

- česká Ústava neumožňuje celkový přenos svrchovanosti České republiky na EU;
- v souladu s ústavním pořádkem je pouze taková evropská integrace, která respektuje, že členskými státy musí za všech okolností zůstat zachována určitá minimální mez pravomocí, aby je ještě bylo možno považovat za svrchované státy v rámci mezinárodního společenství,
- ústavně konformní je pouze taková evropská integrace, která beze zbytku respektuje princip, že není možné žádné paušální přenesení pravomocí, které by dávalo EU právo rozhodovat o rozsahu svých vlastních kompetencí, tj. že členské státy EU musí vždy zůstat pány smluv;
- zástupce České republiky v Evropské radě nebo Radě EU smí hlasovat pro použití takovýchto ustanovení, zvaných paserely, pouze po předchozím souhlasu Parlamentu daném ústavní většinou;
- tam, kde na evropské úrovni existuje tzv. demokratický deficit, je třeba jej na vnitrostátní úrovni eliminovat prostřednictvím vázaného mandátu, tj. zapojením národního Parlamentu, jehož předchozí souhlas by byl nezbytný k rozhodnutí českého zástupce v rámci Rady EU;
- Parlament by měl mít vůči vládě právo veta při výběru českých kandidátů do Evropské komise (po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost Komise EU), do Evropského soudního dvora (po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost Soudního dvora EU) a v budoucnosti i do Výkonného výboru Evropské centrální banky;
- mnoho ustanovení Římské a Maastrichtské smlouvy ve znění Lisabonské smlouvy zůstane v souladu s českým ústavním pořádkem pouze za předpokladu, že budou vykládána restriktivně, a to i ze strany orgánů EU, a proto český Ústavní soud musí zůstat „konečným strážcem české ústavnosti“ a jako takový mít možnost odmítnout určitý výklad Římské anebo Maastrichtské smlouvy jako odporující českému ústavnímu pořádku a proto u nás neaplikovatelný;
- je třeba přijmout zákony, které by českému Parlamentu a Ústavnímu soudu výše uvedené možnosti daly.

Dne 6. října 2009 Ústavní soud tento návrh odmítl, aniž by jej podrobněji zkoumal. Mně proto nezbyvá než vyjádřit nad tímto unáhleným postupem Ústavního soudu své politování, protože tyto závažné otázky české státnosti tak zůstanou nezodpovězeny a mohou se v budoucnu stát předmětem dalších sporů.

E. Závěr

Nesouhlasím s tvrzením o nezbytnosti rychlé ratifikace Lisabonské smlouvy bez jasného a úplného odstranění všech pochybností, které u ústavních činitelů a ve veřejnosti přetrvávají i po nálezu Ústavního soudu z 26. listopadu 2008. O tom, že jde o dokument, který bude mít zásadní vnitrostátní i mezinárodní dopady, svědčí i průběh a délka ratifikačního procesu v jednotlivých členských státech Evropské unie. Ten byl provázen řadou komplikací a problémů. V některých zemích řešení přineslo až schválení výjimek a záruk. V případě takto přelomové mezinárodní smlouvy je třeba zodpovědět velké množství otázek, spojených jak s ní samotnou, tak s okolnostmi a kontextem, ve kterém vznikla a ve kterém by měla vstoupit v platnost pro Českou republiku a potažmo pak pro všechny státy Evropské unie.

Navrhuji, jako účastník řízení o stížnosti skupiny senátorů na posouzení souladu Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, resp. jejich vybraných ustanovení, s ústavním pořádkem, **aby Ústavní soud**

rozhodl jasně, konkrétně a s podrobným odůvodněním o souladu Lisabonské smlouvy jako celku s článkem 1 odst. 1 Ústavy, resp. s článkem 2. odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a aby sdělil, zda Česká republika zůstane i po ratifikaci Lisabonské smlouvy svrchovaným, jednotným a demokratickým právním státem založeným na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Václav Klaus
V Praze dne 16. října 2009

Radim Ochvat, ředitel Tiskového odboru